

HANDREIKING

POSITIEVE GEZONDHEID EN MEETINSTRUMENTEN

De tool Mijn Positieve Gezondheid en het bijbehorende spinnenweb zijn bedoeld als gespreksinstrument en niet als meetinstrument. Maar hoe kun je de effecten van werken met Positieve Gezondheid dan toch ook op een systematische manier in kaart brengen? Deze vraag wordt ons niet alleen vanuit het veld, maar ook vanuit verzekeraars en overheden steeds vaker gesteld. Daarom heeft een groep onderzoekers in een koploperafel van iPH gezamenlijk een verkenning uitgevoerd naar bestaande en gevalideerde meetinstrumenten om verandering in (Positieve) Gezondheid te kunnen meten.

In deze handreiking en bijbehorende notitie staan de resultaten van dit proces beschreven. Op basis van de verkenning is een selectie gemaakt van meest geschikte meetinstrumenten. Per meetinstrument worden vervolgens aanbevelingen gedaan voor wie en in welke setting deze zijn te gebruiken.

Waarom meten?

Inmiddels wordt het werken met Positieve Gezondheid in steeds meer organisaties toegepast. Voor een structurele inbedding is het van groot belang om de effecten op een gestandaardiseerde en uniforme wijze in kaart te kunnen brengen. Dit helpt de praktijk om waar nodig bij te kunnen sturen en maakt onderlinge vergelijking tussen initiatieven mogelijk. Daarnaast draagt evidence-based bewijskracht bij aan een meer structurele verankering op beleidsniveau.

Hoe is de verkenning uitgevoerd?

De verkenning richtte zich op vragenlijsten die gezondheid meten in lijn met het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Deze zijn verzameld op basis van internationaal beschikbare wetenschappelijke literatuur. Daarnaast zijn de vragenlijsten beoordeeld op praktische eigenschappen (o.a. voor welke doelgroep en binnen welke setting geschikt?) en psychometrische kwaliteit (is de vragenlijst betrouwbaar en valide?).

Resultaten

Uit de verkenning blijkt dat er nog geen Nederlandstalige, voldoende valide vragenlijst bestaat welke Positieve Gezondheid volledig in lijn met het gedachtegoed kan meten. Wel bestaan er een aantal vragenlijsten die hierbij in de buurt komen. Deze staan op de volgende pagina beschreven. Daarnaast staat in Tabel 1 op pagina 4 per vragenlijst aangegeven welke dimensie van Positieve Gezondheid worden bevroegd.

Hoe te kiezen?

Graag benadrukken we dat de geschiktheid van een meetinstrument sterk afhankelijk is van de context. Belangrijke vragen daarbij zijn onder andere: Wat is het meetdoel? Onder welke populatie en in welke setting wordt gemeten in welke uitkomstmaten is men nog meer geïnteresseerd? De selectie ervan blijft dan ook maatwerk. Voor een goede afweging verwijzen wij u dan ook naar meer achtergrondinformatie in de notitie 'Aanbevelingen voor het meten van Positieve Gezondheid'. Deze notitie bevat een uitgebreidere procesbeschrijving en samenvatting per vragenlijst. [Bekijk hier de pdf](#)

En nu verder?

Deze verkenning is uitgevoerd in de periode 2018/2019. Het Institute for Positive Health streeft ernaar om de lijst met preferred instruments in de toekomst up to date te houden met eventueel nieuw beschikbare meetinstrumenten. Heb je hierbij vragen of suggesties, neem dan contact met ons op via info@iph.nl

Verantwoording

Met dank aan de deelnemers van de Koploperafel Positieve Gezondheid en Meetinstrumenten.

Aan de Koploperafel deden mee:

Jeroen Bosch Ziekenhuis, LUMC / Universiteit Leiden, GGD Limburg-Noord, GGD Zuid Limburg / Maastricht University, GGD Hollands Midden, GGD Amsterdam, GGD Twente, GGD Fryslân

Overzicht van preferred instruments:

Onderstaand volgt een overzicht van geschikte vragenlijsten om Positieve Gezondheid en de aanverwante begrippen van veerkracht en vitaliteit te meten.

A. Vragenlijsten die gezondheid breed meten

Gevalideerde Nederlandstalige versie beschikbaar:

1. **ICECAP-A** en **ICECAP-O**: eenvoudig en kort meetinstrument dat gezondheid meet vanuit de capability approach, een visie die nauw aansluit op Positieve Gezondheid. De **ICECAP-A** is bedoeld voor volwassenen in het algemeen en **ICECAP-O** voor ouderen. Om alle dimensies te dekken dient er een instrument naast te worden geplaatst dat Lichaamsfuncties en Mentaal welbevinden meet.
2. **Personal Wellbeing Index (PWI-A en PWI-LVB)**: goed gevalideerde vragenlijst en eenvoudig in gebruik. De volwassenversie (PWI-A) lijkt met name geschikt voor projecten rondom leefomgeving om de algemene toestand van de populatie in kaart te brengen (b.v. een buurtmonitor). De versie voor laag verstandelijk beperkten (PWI-LVB) lijkt daarnaast ook geschikt voor effectmetingen onder deze doelgroep.

Nog nader te vertalen en te valideren voor Nederlandse setting:

3. **Public Health Surveillance- Wellbeing (PHS-WB)**: instrument dat dimensies van Positieve gezondheid nagenoeg volledig dekt. De vragenlijst is eenvoudig en kort in gebruik. Daarnaast breed inzetbaar voor diverse doelgroepen en settings. De Engelstalige versie is voldoende gevalideerd, maar de Nederlandstalige versie is nog niet beschikbaar. Binnen de koplopergroep is een vertaling gemaakt en we nodigen onderzoekers uit deze verder te testen en valideren.
4. **Multidimensional Quality of Life Index (MQLI)**: mooi en kort instrument dat alle dimensies van Positieve Gezondheid dekt. Ontworpen voor een brede doelgroep in diverse settings. Engelstalige versie is nog beperkt, maar goed gevalideerd. De vragenlijst is helaas nog niet vertaald in het Nederlands. Na vertaling en validatie heeft het instrument de potentie voor gebruik in de Nederlandse praktijk.

B. Vragenlijsten rondom veerkracht en vitaliteit

Veerkracht:

5. **Brief Resilience Scale (BRS)**: prettige, korte vragenlijst, geschikt voor brede doelgroep en in diverse settings. De focus op veerkracht is van toegevoegde waarde naast een andere vragenlijst die Positieve Gezondheid in brede zin meet. De Nederlandse versie is goed gevalideerd.

Vitaliteit:

6. **Vita-16:** deze vragenlijst richt zich op vitaliteit, waarbij aspecten als veerkracht, vermogen en energie centraal staan. Daarmee is de vragenlijst passend voor metingen in relatie tot het dynamische concept van gezondheid (Ability to adapt etc.) dat ten grondslag ligt aan Positieve Gezondheid. Hoewel ontworpen voor een breed publiek, achten wij de vragenlijst met name voor (gezonde) burgers en HR/werk geschikt.

	Lichaamfuncties	Mentaal Welbevinden	Zingeving	Kwaliteit van leven	Dagelijks functioneren	Meedoen
ICECAP-A						
ICECAP-O						
PWI-A						
PWI-LVB						
PHS-WB						
MQLI						
BRS						
VITA-16						

Tabel 1.
Dimensies van
Positieve Gezondheid
per vragenlijst

Verder lezen?

'Aanbevelingen voor het meten van Positieve Gezondheid'
Notitie van de Koploperafel Meetinstrumenten - Marja van Vliet
[Klik hier](#)